

TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 5

Indhold

- NYT - Kvælstofprognosen 2026
- **MARK**
 - Aktuelt i marken
 - Nedvisning forud for vårsæd
 - Sådan bruger du din gylle bedst
 - Etablering af hestebønner og ærter
- **VANDING**
 - Er vandingstilladelsen ved at udløbe?
- **HANDEL**
 - Handelsperspektiver for EU og Danmark ved Global handel

NYT – Kvælstofprognosen 2026

- Sandjorde får uændret N-kvote.
- Lerjorde får -10 kg N-kvote, så her må der holdes lidt igen.

Prognosen er klar i Gødningskvote- og efterafgrødeskemaet GKEA fra torsdag den 19. marts 2026.

MARK

Aktuelt i marken

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Foreløbigt ser det ud til, at vi undgår de store huller i vintersæden, der skal sås om. Frosten har sluppet og jorden er nu optøet så vandet kan trække væk. De kommende dage vil vise hvor meget nedbør der kommer.

De som har tendens til at reducere deres jordbehandling ud fra de faktiske forhold, kan med fordel tage spaden eller jordspyddet med i marken og vurdere om årets hårde frost og lave nedbørsmængder, ikke har hjulpet med, at vi har en løs og forhåbentlig snart tjenlig jord.

Har du lavninger der skal sås om, så er det en fordel at holde dem under 0,3 ha, f.eks. ved ikke at lave en "vej" imellem to områder, så de bliver sammenhængende. Omsåninger over 0,3 ha. vil oftest medføre ændret afgrøde, med deraf følgende problemer i forhold til rotation af afgrøder.

Husk at få svovl nok med ud når du starter din vinterraps op.

Etablering af vårsæd

Det gælder for både vårbyg, havre og vårhvede, at de bør sås, når jorden er tjenlig til det. Husk på at vårbyg først for alvor begynder at miste udbyttepotentiale ved såning primo april, derfor er der ingen grund til at forhaste sig. De allerfleste steder er jorden stadig for vandlidende og kold til at markerne er farbare og umuligt at opnå et godt såbed.

Når det bliver muligt hos dig, skal du være opmærksom på, at tidlig såning kræver en veldrænet jord, da voldsomme nedbørsmængder efter såning kan få vårsæden til at rådne. En anden risiko ved tidlig såning er, at kvælstoffet kan udvaskes ved store nedbørsmængder.

Etablering

Vårsæd skal sås i en ensartet sådybde på 3-4 cm, og jorden skal pakkes tilstrækkeligt til, at fugten kan nå op til frøene. Desuden er der mindre tendens til manganmangel i en fastpakket jord.

Udsædsmængden beregnes ud fra tusindkornsvægt og ønsket plantetal. Se anbefalede plantetal i tabel 1 nedenfor. Ved sen såning vælges det højeste plantetal.

Sås der allerede nu, kan plantetallet nedsættes lidt, da vårbyg vil buske sig mere når det sås tidligt.

Tabel 1 Anbefalet plantetal i vårsæd.

Afgrøde	Anbefalet plantetal (pl. pr. m²)
Havre	300
Vårbyg	250-300
Vårhvede	350-400

Formel til udregning af udsædsmængde:

$$Udsæd \text{ i kg pr. ha} = \frac{\text{Ønsket antal planter pr. m}^2 \times TKV}{\text{Procent markspiring}}$$

Gødskningsstrategi i vårsæd, især vårbyg og havre

Havre bør fuldgødes fra start. Vårbyg kan på meget sandjord betale for at gemme en smule til senere på sæsonen, på denne måde minimeres risikoen for udvaskning. Havre betaler for at have gødningen tilgængelig fra start. Det skyldes at vækstsæsonen er kort og intensiv.

Vi anbefaler så vidt muligt at placere handelsgødning ved såning og alternativt iblande handelsgødning i såsæden eller bredsprede handelsgødning lige før eller efter såning.

Ved sammenblanding bør man ikke overstige ~60 kg N. Gødning og såsæd skal blandes kort før såning. Dette gælder også, selvom der er nedfældet gylle inden såning.

Vi har set gode resultater af at bruge en forsurende startgødning. NS 21-24 er en god og prisbillig startgødning, sørg dog for at få den i god kvalitet, da vi har set eksempler på modsatte. NS 26-14 og NP 18-20-0 DAP er også gode, forsurende gødninger.

Valg af sort

Er udsæden ikke allerede indkøbt, så kan du læse om vårsædssorterne i **TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 40, 2025**.

Nedvisning forud for vårsæd

Af planterådgiver Birgit Vestergård

Nedvisning før etablering er "et must", hvis vårsæden skal etableres pløjefrit. Hvis der er tale om nedvisning af et tæt græstæppe, bør det ske snarest, så omsætningen generer det nysåede korn mindst muligt. Er ukrudtsmængden mere moderat, er det bedst at behandle få dage før såning, så genfremspiring undgås.

Hvis du pløjer, kan du med fordel nøjes med at nedvisne på forager, hjørner og kiler, hvor der ikke kan laves en tilstrækkelig nedpløjning. På den måde brydes den grønne bro af overvintrende græsser, der vil kunne sætte frø i løbet af denne sæson.

Målrettet behandling mod kvik kræver at de fleste af kvikplanterne har 3-4 blade, hvilket typisk først sker i april. Behandling før dette tidspunkt resulterer i dårlig langtidseffekt, da midlet ikke kommer ned i rødderne – selvom virkningen *på overfladen* er god.

Nedvisning af marker med olieræddike er allerede sket- af frosten. Brug kun glyphosat her, hvis der er problematisk ukrudt i bunden

Timing

Timing af nedvisningen er vigtig for at få ordentlig effekt. Der skal være vækst i planterne, før de kan optage glyphosat. Efter den lune start på marts, er væksten generelt godt i gang nu i alle arter. Obs dagslængden er kun lige blevet 11,5 time, derfor skal man for at få fuld effekt, afslutte sin sprøjtning et par timer inden lysintensiteten falder hen på eftermiddagen.

Sprøjteteknik

Vælg en sprøjteteknik, der giver en god dækning. Det kan enten være med en lavdriftsdyse med relativ lav vandmængde eller en kompaktluftinjektionsdyse med en relativ stor vandmængde.

Alt andet lige virker glyphosat bedst ved små vandmængder, fordi koncentrationen i de enkelte dråber er høj og fordi vand indeholder ioner, typisk kalk eller okker, der kan binde/neutralisere midlet. Jo mere vand, der bruges, jo vigtigere er tilsætning af ammoniumsulfat derfor for at modvirke effekten af disse ioner.

Den positive effekt af ammoniumsulfat er påvist i forsøg med mange forskellige glyphosat-typer, også RoundUp PowerMax og andre der angives som "færdigformulerede". Syre-tilsætning har ikke denne effekt. Spredede-klæbemiddel er desuden en god ide, især ved de laveste doser og fugtige planter. Der bruges 1 l Ammoniumsulfat pr 100 l vand og dette kommes i sprøjten FØR glyphosat.

Dosis af glyphosat

En dosis i intervallet 400-750 gr/ha glyphosat er typisk tilstrækkelig til nedvisning før såning, afhængig af størrelsen på ukrudtet, der skal bekæmpes.

Nedvisning af væselhale og mange bredbladede arter kræver en højere dosering af glyphosat på mellem 1.080 og 1.440 g pr. ha. Største dosis mod planter, som har overlevet i forudgående afgrøde.

Effekten er dog ofte mere afhængig af god vækst og sprøjteteknik, end den valgte dosis. Højere dosis hjælper ikke, hvis væksten ikke er i gang.

Regler

Husk, at de fleste glyphosatmidler kun må bruges én gang pr sæson. Dvs. er et middel brugt i efteråret, kan det ikke bruges igen nu i foråret på den pågældende mark. På visse produkter som f.eks. Roundup XXL er teksten "Max behandling er 1 gang pr vækstår" anført under de enkelte anvendelser, som i fig. 1. Her må man bruge midlet en gang pr anvendelsestype:

STUBMARKER:

Anvendes til bekæmpelse af kvik og tokimbladet ukrudt samt genspiret korn. Halmen bør fjernes straks efter høst, således at kvikken kan komme i god vækst. Når kvikken har 3 - 6 aktive blade, kan der behandles med **ROUNDUP XXL**. I tilfælde af at halmen snittes efter høst, må den snittes fint og fordeles godt for at opnå optimal effekt over hele marken. Behandling med **ROUNDUP XXL** bør altid foretages på ubearbejdet jord efter høst, når ukrudtet er i god vækst, og har en passende udvikling. Undgå ved høst at sætte for høj stub, som kan forringe genvæksten af kvikken. En stubbehandling kan foretages til langt hen på året, så længe klimaforholdene tillader det. Enkelte frostnætter med temperaturer ned til -3° C før sprøjtning vil ikke have indflydelse på virkningen. Jordbearbejdning kan påbegyndes 10 dage efter behandlingen.

Dosering: Genspiret korn og småt etårigt ukrudt : 1,5 - 2,0 l/ha
Kvik : 3,0 - 6,0 l/ha

Doseringen på 3 l/ha kan anvendes, når følgende betingelser er tilstede:

- Høj luftfugtighed
- Temperaturer over 15° C
- Højt vejr (solskin) fra sprøjtetidspunkt (formiddag) til aften.

Max behandling er 1 gang pr. vækstår.

DIREKTE SÅNING:

Anvendes **ROUNDUP XXL** i forbindelse med direkte såning, fjernes halm og andet plantemateriale. Ved sprøjtning umiddelbart efter en direkte såning kræves det, at udsæden er godt dækket.

Dosering: Ny fremspiret tokimbladet ukrudt, enårigt græs og spildkorn : 1,5 l/ha
Kvikbekæmpelse : 3,0 - 4,0 l/ha

Max behandling er 1 gang pr. vækstår. Der er ingen behandlingsfrist.

Fig 1. Uddrag af etikettetekst for Roundup XXL. Når teksten "Max behandling er 1 gang pr. vækstsæson" som her KUN

står under de enkelte behandlinger og IKKE er nævnt øverst på etiketten, under den generelle godkendelse, må midlet bruges en gang pr anvendelses-type. F.eks. må der her bruges op til 6 l/ha mod kvik i stub og efterfølgende 1,5 l/ha som afsvidning før direkte såning

Yderligere oplysninger

Etikette oplysninger
Roundup XXL

Opmærksomheds punkter vedr. sprøjtejournal/FarmTracking

NB med det nye SJI-system, er mangelfuld koordinering af glyphosat-behandlinger på nyforpagtede arealer en oplagt "faldgrube". Er et areal, der forpagtes ved årsskiftet allerede behandlet i stub før overtagelsen, må man tilpasse brugen om foråret.

Bemærk vedrørende midlernes afstandskrav, at der er 2 systemer i FarmTracking:

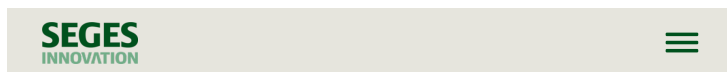
1. Afstande til vand og §3: App'en "ser" de områder/vandløb, der er registrerede på det givne tidspunkt, men man skal selv nedregulere det behandlede areal. For de fleste vandløb dækker 3-m bræmmen dog det friholdt areal, så yderligere nedregulering ikke er nødvendig.
2. Afstande til veje og "offentlige" områder. Her "ser" App'en ingenting, med mindre vi manuelt lægger afstande ind for de enkelte marker. Hvis dette er sket, nedregulerer programmet det behandlede areal- efter din accept.

Nyt i FarmTracking

Det er for nyligt blevet muligt at tilknytte flere sprøjteførere med tilhørende CVR-numre i FarmTracking og CropManager. Plante-IT-programmerne opdateres hele tiden med funktioner der gør dem bedre og så kommer der også nye regler der skal indpasses.

Vi bringer her to link webinarer som du kan se for at få det nyeste med. Det første er til FarmTracking og det andet til CropManager.

FarmTracking

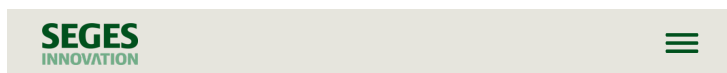
Planter

3. marts 2026

Gør klar til sprøjtesæsonen – med viden, værktøjer og fuld kontrol

Foråret nærmer sig, og snart er det tid til at køre i marken med sprøjten. Samtidig ændrer både planteværn og lovgivning sig løbende – og det kan være svært at følge med

CropManager

Planter

27. januar 2026

Planlæg sæsonen – og spar tid i marken

Forårssæsonen nærmer sig, og det er nu, du skal lægge fundamentet for et godt markår. På dette webinar får du konkrete tips til, hvordan du bedst planlægger dine markopgaver og arbejder smart med dine digitale værktøjer.

Webinaret er for dig, der vil være skarp på forberedelsen – og spare tid i marken

Sådan bruger du din gylle bedst

Af planterådgiver Finn Poulsen

Foråret er over os. Der er begyndende travlhed i mange områder og gyllekørslen er godt i gang. Gylle er en god gødningskilde, men det er ikke alle former for udbringning der giver lige god næringsstofudnyttelse. Specielt kvælstofdelen kan udnyttes for ringe ved uhensigtsmæssig udbringning.

Tidlig udbringning af gylle i vinterafgrøder – fordele og ulemper

Fordele:

Lavere temperaturer reducerer lugtgener og ammoniaktab

Gødningen er tilgængelig, når afgrøden har behov for den

Ulemper:

Risiko for køreskader og dårlig jordstruktur

Øget risiko for nitratudvaskning, især på sandjord

Vær opmærksom på vejrforholdene og kør på afgrøder i vækst. Prioritér udbringning under kølige, fugtige og vindstille forhold, særligt ved tørstofrig gylle og afgasset biomasse.

Gylle til vårafgrøder

- Udbring gyllen så tæt på såtidspunktet som muligt.
- Nedfældning er at foretrække frem for slangeudlægning af forsuret gylle – især ved tørstofrig, afgasset biomasse.

Effekt af nedfældning

Nedfældning før såning giver markant højere udbytte end slæbeslanger i den etablerede afgrøde. Forsøg viser et merudbytte på ca. 8 hkg kerne/ha ved nedfældning frem for slæbeslanger efter fremspiring. Slæbesko giver en mindre fordel (+2 hkg/ha), men kan heller ikke matche effekten af nedfældning før såning.

Det kan tilføjes at nedfældning på sandjord sammenlignet med slangeudbringning før såning har i 34 forsøg på sandjord i årene givet et merudbytte på 3,4 hkg vårbyg. Udbyttetabet man får ved den større sporandel i nedfældersystemet ift. Slangesystemet er ca. 2,1 under en del antagelser, men der er stadig 1,3 hkg tilbage på bunden. Alt sammen overvejelser som skal tages ift. Jordtype, vejr, gylletype og forsuring. Forsuring er lovkrav til slangeudlægning før såning.

Hvornår skal såning prioriteres over gyllekørsel?

Fra slutningen af april kan det i visse tilfælde betale sig at så frem for at vente på en gyllevogn – fx hvis:

- Kun en mindre del af marken ikke kan bære en gyllevogn
- Udsigt til ustabil vejr kan forsinke såningen yderligere

frem for at vente på en gyllevogn. Det kan f.eks. være hvis det kun er den mindre del af marken der ikke kan bære en gyllevogn eller der er udsigt til ustabil vejr som yderligere kan skubbe såtidspunktet.

Etablering af hestebønner og ærter

Af planterådgiver Eva Tine Nissen Engelbreth

En tidlig etablering af hestebønner og ærter er at foretrække og bør prioriteres før etablering af vårkorn. Fokus skal være på at så ensartet i en dybde af 6-8 cm for ærter og 6-9 cm for hestebønner.

Sådybde, udsædsmængde og ukrudtsbekæmpelse

Bælgsæd som hestebønner og ærter skal sås, så snart jorden er tjenlig. Den tidlige såning har flere formål, blandt andet sikres det, at afgrøden modner tidligere og høstbesvær mindskes, da vejret ofte er bedre, jo tidligere afgrøden, er klar til høst. Ydermere resulterer den tidlige såning og langsommere fremspiring i, at ukrudtsbekæmpelsen bliver lettere, da der er flere sikre løsninger før afgrødens fremspiring. Fælles for hestebønner og ærter er, at de skal sås dybt, hhv. 6-9 cm's dybde for hestebønner og 6-8 cm's dybde for ærter. Det kræver et godt forarbejde og korrekt indstilling af såmaskinen samt for de fleste såmaskiners vedkommende også en tilpas lav fremkørselshastighed, som ikke bør overstige 5 km/t.

Udsædsmængden er afhængig af tusindkornsvægten (TKV) som for hestebønner og ærter kan variere meget. Udsæden er dyr, så det er vigtigt at ramme den rigtige udsædsmængde. Den vejledende udsædsmængde bestemmes af det ønskede plantetal, hvor det vejledende plantetal for hestebønner er 35-40 planter pr. m². For ærter er det vejledende plantetal 50-70 planter pr. m², størst plantetal anvendes ved småfrøede sorter. For ærter til helsæd i blanding med vårbyg tilstræbes 50-55 planter pr. m² sammen med 60-80 kg vårbyg pr. ha.

Udsædsmængden beregnes efter nedenstående formel:

$$\text{Udsæd i kg pr. ha} = \frac{\text{Ønsket antal planter pr. m}^2 \times \text{TKV}}{\text{Procent markspiring}}$$

I tabellen nedenfor kan du også aflæse den vejledende udsædsmængde ved 85 % markspiring.

Tabel 2 Vejledende udsædsmængde i kg/ha for ærter og hestebønner ved markspiringsprocent på 85.

TKV	Ærter [Planter/m ²]					TKV	Hestebønner [Planter/m ²]		
	50	55	60	65	70		35	40	45
200	118	129	141	153	165	500	206	235	265
225	132	146	159	172	185	550	226	259	291
250	147	162	176	191	206	600	247	282	318
275	162	178	194	210	226	650	268	306	344
300	176	194	212	229	247	700	288	329	371

Bekæmpelse før fremspiring

Der er tre godkendte jordmidler, som kan anvendes. Jordmidlerne kan anvendes efter såning og frem til før fremspiring af hestebønner. Midlerne virker bedst på fugtig jord, men undgå sprøjtning ved udsigt til kraftig nedbør efter udbringning.

Fenix med 1 l pr. ha vil oftest være en tilstrækkelig ukrudtsstrategi. Er der kommet ukrudt op før fremspiringen af hestebønnerne, oftest i fugtige år, kan tilsætning af 1 l glyphosat, 360-480g aktivt stof, være en fordel. Fenix har en rimelig god og bred effekt og har relativ god effekt mod spildraps.

Centium 36 CS / Clomate kan senest før fremspiring anvendes i en dosering på 0,20-0,25 l pr. ha og har god effekt mod burresnerre, fuglegræs, tvetand, ærenpris og hyrdetaske.

Novitron DAM TEC indeholder aclonifen og clomazon, som er aktivstofferne i henholdsvis Centium 36 CS og Fenix. 1,2 kg Novitron svarer til 1 l Fenix + 0,1 l Centium. Midlet har god effekt mod burresnerre, fuglegræs, vellugtende kamille, bleg- og ferskenpileurt, korsblomstret ukrudt, tvetand og ærenpris, samt rimelig effekt mod agerstedmoder, enårig rapgræs, hvidmelet gåsefod, snerlepileurt og vejpileurt.

Ved direkte såning før fremspiring

Når hestebønner sås med skiveskær direkte i en nedvisnet stub eller efterafgrøde, vil der normalt kun ske fremspiring af ukrudt i et smalt bånd langs sårillen. Lidt ukrudt tæt på hestebønnerne i rækken får god konkurrence af afgrøden. Her vil nedvisningen med 480-600 g glyphosat før såning ofte være en tilstrækkelig ukrudtsbekæmpelse.

Efter fremspiring

Efter fremspiring kan der også bekæmpes ukrudt, men det er ikke nær så effektivt. Derfor er det kun en nødløsning at anvende Basagran SG og Stomp CS efter fremspiring af hestebønnerne på tokimbladet ukrudt.

Til gengæld, hvis der er problemer med fx kvik, alm. rajgræs, italiensk rajgræs og agerrævehale, er både Agil 100 EC og Focus Ultra godkendt til dette formål i hestebønner.

VANDING

Er vandingstilladelsen ved at udløbe?

Af planterådgiver Per Skodborg Nielsen

Vi ser hvert år eksempler på manglende fornyelse af markvandingstilladelser.

Vandes der fra et markvandingsanlæg hvor indvindingstilladelsen er udløbet overtrædes kravet om at der ikke må indvindes vand uden tilladelse og man sanktioneres efter krydsoverensstemmelses-reglerne. (KO krav 1.35) Forvaltning af vand.

Samtidig har man ikke ret til at anvende N-kvoten for vanding, da der kræves en gyldig tilladelse på minimum 750 m³/ha. Overtrædelse vil normalt medføre at gødningskvoten overskrides, og man får en overgødskningssag.

Generelt gælder at indvinding af grundvand til vanding af afgrøder på landbrugsarealer eller til erhvervsmæssigt dyrehold kræver en tilladelse. For markvandingsanlæg gælder desuden, at vandforbruget årligt skal indberettes til kommunen.

Har du brug for hjælp i forbindelse med ansøgning om eller fornyelse af vandingstilladelsen er miljørådgiverne Solveig Bjerre Clausen og Per Lousdal klar med assistance.

Kontakt:

Solveig Bjerre Clausen på tlf. 76 60 21 85 eller sbc@sagro.dk

Per Lousdal på tlf. 96 29 66 41 eller pll@sagro.dk

HANDEL

Handelsperspektiver for EU og Danmark ved Global handel

Af planterådgiver Troels Melvang

Bringes i samarbejde med Agrocura.

Det kommer sikkert ikke bag på mange at Trumps meget udadreagerende, reaktive og uforudsigelige handlingsmønster, har "disrupted" verdenshandelsmulighederne til et hidtil uset niveau.

Opstarten af "Irakkrigen" lægger lag på disse perspektiver og jeg vil forsøge på bedste vis at give mit bud på konsekvenserne.

Med lukningen af Hormuz strædet, er der lukket for 20 % af verdensforsyningen af olie og da der ikke findes en tilsvarende overproduktion, får det akut alvorlige konsekvenser. Vi ser således Diesel på en uge gå fra 12 til 16 kr. på standerne. Da vi importerer 50 % af gødningen vil stigende pris på energi også akut påvirke gødningsprisen og grovwarefirmaerne har i skrivende stund suspenderet deres priser. +50,- kr er den forventelige minimale stigning, en samlet stigning på + 40 % nævnes også. Vi hører gødningspriser i lejet for NS 27-4 på 335,- til 385,- kr

Hvis tingene falder til ro hen over sommeren, vil det gode råd være at have særligt fokus på sommersalgsspriserne: er krigen afklaret skal man handle, er den ikke, bliver gødning dyr.

Generelt vil det påvirke fragtomkostningerne. Dels er der meget fragt i Mellemøsten, der skal med fly eller over landjorden, hvilket giver øgede omkostninger, men da selve energi til fragt globalt stiger, kan det desværre sætte gang i en ny inflationskrise og dermed også stigende renter. Regeringer + ECB vil søge at dæmpe inflation med rentevåbnet.

For landbruget vil/kan det på sigt påvirke afgrødepriserne, i første omgang nok primært raps, mindre raps fra Ukraine/mere fra Canada, da en del af rapsen stadig bruges til biodiesel.

Så alt andet lige - hold fast i afgrøderne høst 2026, særligt raps, indtil vi kender mere til udviklingen.

Vedr. Mælk kan der være håb om mindre stigninger, fordi Kina pt er underforsynet med mælkeprodukter. Det har pt ført til stigninger på New zealandsk smør og mælk. På den lidt længere bane forsøger mælkeproducenterne i Europa at ødelægge de gode priser: der er i 2026-2027 udsigt til 4 % produktionsstigning - mere mælk end året før, er lig med lavere priser!

For grisene er situationen kompliceret. Svinepesten i Spanien betyder at den spanske produktion ikke kan afsættes til eksport og skal ind i EU, i alt 300.000 ton svinekød. Kun biprodukterne, grisetæer m.m. afsættes fortsat til Kina. Spaniens tidligere samhandelspartnere Japan leder efter nye leverandører og der er forventning om at Danmark tager sin del, hvilket giver en prognose om stigende priser 2. halvår 2026.

Meget afhænger af situationen i Mellemøsten. I den nuværende pressede situation, vil det være fornuftigt at lægge en dæmper på investeringen, særligt med skelen til de uregerlige renter.